Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausuntopyyntö 1.10.2015

# Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2016–2019 (VNS 1/2015 vp) ja vuoden 2016 talousarvioesitys (HE 30/2015 vp)

## Julkisen talouden suunnitelma

Pääministeri Juha Sipilän hallitus toteuttaa rakenteellisia uudistuksia, joiden avulla yrittämisen edellytyksiä ja työn tekemisen kannustimia parannetaan sekä uusiin kestävän kasvun mahdollisuuksiin panostetaan. Samanaikaisesti tasapainotetaan julkista taloutta siten, että velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen taitetaan vaalikauden loppuun mennessä.

Suomen Yrittäjät pitää hyvänä, että hallitus käynnistää julkisen talouden tasapainottamisen välittömästi. Hallitus sitoutuu julkisen talouden suunnitelmassa 10 miljardin euron kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavin säästöin ja rakenteellisin uudistuksin. Mielestämme tavoite velkaantumisen taittamisesta suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden loppuun mennessä ilman kokonaisveroasteen nostoa on kannatettava.

Merkittävien julkisen talouden sopeutustoimien lisäksi hallitus on käynnistänyt muutosohjelman. SY kannattaa kolmevuotista strategisia tavoitteita toteuttavaa muutosohjelmaa, jossa kärkihankkeisiin ja korjausvelan vähentämiseen kohdistetaan kertaluonteisesti 1,6 miljardia euroa.

Suomen julkinen talous on muuttunut pysyvästi alijäämäiseksi pitkään jatkuneen heikon suhdannetilanteen sekä rakenneongelmien vuoksi. Valtiontalouden rahoitusasema on selvästi alijäämäinen ja paikallishallinnon rahoitusasema säilyy lähes muuttumattomana vuoteen 2019 saakka. Työeläkelaitosten ylijäämä vakioituu noin yhteen prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Julkinen talous pysyy alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, vaikka sopeutustoimet pienentävät alijäämää. Julkisyhteisöjen rahoitusasemaa kuormittaa väestön ikääntymisestä aiheutuva menojen kasvu. Julkinen velkasuhde kasvaa koko vaalikauden ajan, vaikka sen kasvu hidastuu.

Pidämme hyvänä sitä, että vaatimuksemme tarkastella julkisen taloutta yhtenä kokonaisuutena näkyy käytännössä. Valtiontaloutta ei jatkossa

voida tervehdyttää kuntatalouden kustannuksella, vaan koko julkista taloutta ja sen tilaa tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

## Vuoden 2016 talousarvioesitys

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2016 kuvastaa Suomen talouden heikkoa tilaa. Talousarvioesitys on 5,0 miljardia euroa alijäämäinen. Valtion menot kasvavat sopeutustoimista huolimatta 200 miljoonaa euroa verrattuna kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon. Hintatason nousu ja talousarvioesityksen rakennemuutokset huomioiden hallinnonalojen määrärahat kasvavat reaalisesti noin 0,4 prosenttia kuluvan vuoden talousarviosta.

Talousarvioesityksen seurauksena vuoden 2016 lopussa yksinomaan valtionvelan (ml. rahastotalouden velan) arvioidaan olevan noin 106 miljardia euroa, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

SY:n mielestä valtiontalouteen tehtävät menosopeutukset ovat välttämättömiä. Alijäämäisyydestä huolimatta talousarvioesitys ensi vuodelle osoittaa sitoutumista hallitusohjelmassa sovittuihin säästöihin. Menosopeutusten kohdistamisessa huomiota tulee kuitenkin jatkossa kiinnittää siihen, että toimet kohdistetaan ensisijaisesti muihin kuin Suomen elinvoimaisuutta ja kasvua tukeviin toimiin.

Työvoimahallinnon uudistamista koskevat hallituksen kärkihankkeen tavoitteet ovat kokonaisuutena hyviä ja myönteisiä. On tärkeää, että julkisen työnvälityksen yhteistyötä työnantajayritysten kanssa vahvistetaan. Yksityisten työvoimapalveluiden roolin lisääminen ja kehittäminen on suotavaa, mutta samalla on pidettävä huolta siitä, että myös pienemmille yrityksille on jatkossa saatavilla laadukasta työnvälityspalvelua sekä toisaalta osaavaa työvoimaa näiden palveluiden kautta. Työvoimapalveluiden uudistamisessa on syytä ottaa huomioon digitalisaation mukanaan tuomat mahdollisuudet, jotka yhtäältä vahvistavat asiakkaan omia vaikutusmahdollisuuksia palveluissa ja toisaalta helpottavat asiakkaan vastuuta ja velvollisuuksia koskevaa viestintää liittyen esimerkiksi mahdollisiin sanktioihin. Tärkeää on kehittää sähköisiä työnvälityskanavia (sähköinen markkinapaikka), joiden avulla pystytään kokoamaan yhteen sekä työnantajat ja työnhakijat että julkiset ja yksityiset työnvälitystoimijat.

## Työmarkkinoiden rakenteelliset uudistukset kaikkein olennaisimpia

Suomen Yrittäjät korostaa työmarkkinoiden rakenneuudistusten välttämättömyyttä talouden suunnan kääntämisessä. Hallitusohjelmaan sisältyvät työllistämisen kynnystä alentavat lainsäädäntömuutokset ja paikallisen sopimisen lisääminen lainsäädäntötoimenpiteillä ovat ensiarvoisen tärkeitä pyrittäessä 72 prosentin työllisyysasteeseen ja 110 000 uuden työpaikan syntymiseen.

Kuten Suomen kilpailijamaiden, erityisesti Saksan, esimerkit osoittavat, paikallisen sopimisen lisääminen parantaa työllisyyttä ja vähentää työt-

tömyyttä. Paikallisen sopimisen lisäämisessä on kysymys ennen kaikkea työllisyyden ja kasvun turvaamisesta. Työehtosopimusten yleissitovuuteen tarvitaan lisää joustoa ilman, että koko järjestelmästä on välttämättä luovuttava. Työpaikan osapuolille on annettava tilaa yhdessä sopien löytää järkeviä ratkaisuja työn tekemiseen, palkkaukseen ja työaikojen sekä erilaisten vapaiden järjestelemiseen niin, että se on järkevintä työntekijöiden tarpeiden sekä yrityksen tuotannon ja toiminnan tehokkuuden kannalta. Tällä on myönteinen vaikutus tuottavuuteen.

Suomen Yrittäjien jäsenyrityksilleen tekemästä tuoreesta kyselystä ilmenee, että paikallisen sopimisen tärkeimmiksi tavoitteiksi koetaan yrityksen kasvun edistäminen, työllistämisen helpottaminen, työaikojen nykyistä joustavampi järjesteleminen sekä yrityksen kilpailukyvyn parantaminen. Vastaajista yli 40 prosenttia ilmoitti, että paikallisen sopimisen lisääminen nostaisi työntekijöiden kokonaisansioita pitkällä aikavälillä, kun toiseen suuntaan menevään palkkakehitykseen uskoi 15 prosenttia. Lyhyellä aikavälillä selvä enemmistö yrityksistä katsoi, että paikallisen sopimisen lisäämisen vaikutus työntekijöiden kokonaisansioihin olisi neutraali. Kysyttäessä paikallisen sopimisen vaikutusta yrityksen työntekijöiden määrään, hyvin harva vastaaja koki, että paikallisen sopimisen lisääminen voisi vähentää sitä. Näin koki lyhyellä aikavälillä yksi sadasta vastaajasta ja pitkällä aikavälillä vielä harvempi. Sen sijaan lähes 80 prosenttia yrittäjistä katsoi, että paikallisen sopimisen lisääminen voisi lisätä työntekijöiden määrää. Edelleen vastaajat kokivat, että paikallisen sopimisen lisäämisellä vältettäisiin suunnitellut lomautukset tai irtisanomiset kokonaan tai osittain tai sillä voitaisiin jopa kokonaan välttää työntekijöiden määrän vähentäminen.

Jos paikallisen sopimisen laajentamista koskevat lainsäädäntömuutokset toteutetaan nopeasti, on mahdollista luoda 60 000 – 65 000 uutta työpaikkaa muutaman vuoden kuluessa.

Suomen Yrittäjät

Janne Makkula
johtaja, varatuomari